

EKONOMISKA SAMFUNDETS TIDSKRIFT

2/2026

- Unga ser på sin framtid med oro och hopp
- Talang finns – tempo och riskaptit saknas
- Stärkt gemenskap kan lösa samhällsproblem

EKONOMISKA SAMFUNDETS TIDSKRIFT

THE JOURNAL OF THE ECONOMIC
SOCIETY OF FINLAND

grundad 1913 och åter 1923

Ansvarig utgivare

Ekonomiska Samfundet i Finland r.f.

Chefredaktör och redaktionssekreterare

Mikael Kosk
mikael.kosk@gmail.com
040 756 2985
Sandviksgatan 12 D 58
00180 Helsingfors

Redaktionsråd

Johanna Gummerus, Mikael Kosk, Patrik
Lindfors, Max Oker-Blom, Roger Wessman.

Lösnummer och adressändring

Tidskriften skickas kostnadsfritt till
medlemmar. Lösnummer kan beställas
och adressändringar görs på
info@ekonomiskasamfundet.fi

Ekonomiska Samfundets webbplats

www.ekonomiskasamfundet.fi
Facebooksidan och X-kontot heter
"Ekonomiska Samfundet i Finland"
och båda har användarnamnet
@ekonomiskasamf.

Grafisk form: Synnöve Rabb

ISSN 2323-1378 (online)

Omslagsbild: Lehtikuva/Emmi Korhonen

INNEHÅLL 2/2026

LEDARE

4 • Mikael Kosk
Studering efterlyser
en attitydförändring

ENKÄT

6 • Sju studerande svarar
på frågor om framtiden

KOMMENTAR

14 • Ellen Lönnqvist
Ungas perspektiv är
en avgörande resurs

NATIVITET

16 • Marko Ikävalko

Brist på framtidstro får många
att låta bli att skaffa barn

KOLUMN

20 • Lucas Hasselblatt
Mörka moln över
ungas framtidstro

NÄTVERK

22 • Robin Hansson
Nya generationen grundare
vill inte bygga ensamma

FÖRETAGSKULTUR

25 • Annika Lundström
Det är inte talang vi saknar i

Finland – utan något viktigare

STRUKTUROMVÄNDNING

28 • Peter Elmgren
Förlorad tillväxt
i Finlands ekonomi

ARBETSMARKNAD

34 • Ebbe Finne
Hur blir man erfaren jurist om
ingångsjobbet försvinner?

BOKRECENSION

38 • Elias Brander
Startupföretagande,
lättare än du tror?

STARTUP ELLER ANSTÄLLNING?

En trygg anställning är för många det
mest attraktiva första steget efter
examen. Företagande ses som en andra
akt i karriären. Foto: Lehtikuva/Vesa
Moilanen

”Dagens unga söker
inte enbart trygg för-
sörjning, utan också
balans, utveckling
och arbete som speglar
deras värderingar.
De vägrar acceptera
ett arbetsliv utan syfte.”

ELLEN LÖNNQVIST
i kommentaren på sidan 14

Studera efterlyser en attitydförändring

FÖRETAG OCH INSTITUTIONER behöver i högre grad lyssna på den generation som ska bära framtidens ekonomi vidare, skriver Svenska handelshögskolans kårordförande **Ellen Lönnqvist** i detta digitala nummer av Ekonomiska samfundets tidskrift. Det är den yngre generationen, de som studerar, nyligen avlagt examen eller startat som företagare, som får ordet denna gång.

Tidskriften har gjort en enkät där sju studerande på första eller andra årskursen vid Hanken, Åbo Akademi och Aalto-universitetet berättar om hur de ser sin framtid, om vilka förhoppningar de har på kommande arbete eller entreprenörskap.

Det är bara ett faktum att arbetsmarknaden för tillfället inte ser bra ut. Konkurrensen om tjänster och till och med sommarjobb är hård, och många söker jobb utomlands. Som företagare är det inte heller lätta tider. Dessutom skapar världsläget oro, och i kombination med en teknologisk utveckling där AI kan omstöpa många slags arbeten, gör det att framtiden kan kännas hotfull.

”Det är den yngre generationen, de som studerar, nyligen avlagt examen eller startat som företagare, som får ordet denna gång.”

DEN RÅDANDE PESSIMISMEN är i sig en källa till oro och pessimismens fallgrop vill de intervjuade studerande och medverkande skribenterna inte ramla i. De efterlyser en attitydförändring och föregår själva med gott exempel. De uttrycker tillförsikt med att hitta en framtida karriär med goda utvecklingsmöjligheter. Någon har definitivt som ambition att grunda eget. Någon annan vill genom en anställning bidra till en positiv förändring inom ett företag eller en organisation, även om det kanske inte går att få sitt drömjobb direkt. Till de främsta förhoppningarna hör även fred och mänskliga rättigheter.

”Optimism är något som behövs för att förbättra framtidstron bland unga, för att låna studentsången igen så är det bara så *den ljusnande framtid är vår*”, skriver Lucas Hasselblatt på sidan 20.
Foto: Lehtikuva/Antti Aimo-Koivisto

Det är också via gemenskap som unga kan påverka sitt samhälle, skriver **Lucas Hasselblatt**. Gemenskaper via föreningar, arbete eller politiska partier är en del av lösningen av mångfacetterade samhällsproblem. **Robin Hansson** skriver om sina erfarenheter av en startup-hub som mötesplats och gemenskap, där rätt människor i samma rum komprimerar tiden från idé till genomförande.

ANNIKA LUNDSTRÖM var med om att grunda ett medicintekniskt företag i Finland och åkte med ett entreprenörsprogram till San Francisco. I USA fann hon en kultur där ambition hyllas öppet och människor aktivt

försöker hjälpa till att lösa problem, och även hårdare konkurrens.

Peter Elmgren skriver om strukturomvandlingen i den finska ekonomin och varför den inte vuxit. Ämnet för **Marko Ikävalkos** betraktelse är att den låga nativitetens återspeglar en bristande framtidstro. **Ebbe Finne** ser hur juristyrket stöps om då AI tar över mer och mer av det. **Elias Brander** recenserar en handbok för dem som vill grunda ett uppstarts företag.

DET ÄR FRITT FRAM att i digitala kanaler sprida och dela alla dessa synpunkter av en yngre generation. God läsning!

Ekonomiska samfundets tidskrift ställde tre frågor till sju studerande om deras syn på sin framtid

Svaren har sammanställts av Ekonomiska samfundets verksamhetskoordinator Nicolina RiihÄ

1. Hur ser du på din egen framtid efter studierna?

Strävar du främst efter att få en anställning eller efter att bli företagare? Beskriv gärna kort varför det alternativet tilltalar dig.

2. Hur ser du på arbetsmarknaden idag, och hur bedömer du möjligheterna att få ett jobb som motsvarar din utbildning?

3. Vilka osäkerhetsfaktorer ser du inför framtiden, och vilka är dina viktigaste önskningar för den egna framtiden?

”Jag drömmer om att grunda en framgångsrik startup”

Benjamin Granlund är första årets kandidatstuderande i produktionsekonomi vid Aalto-universitetet.

1. Redan i gymnasiet grundade jag ett eget företag med några kompisar, och jag älskar känslan av att bygga något och se det växa. För mig är det en dröm att grunda en framgångsrik startup tillsammans med trevliga och ambitiösa människor. Det är ändå väldigt mycket jobb att vara företagare, och i början är det oftast inte så bra betalt. Under studietiden jobbar jag också som anställd för att samla olika erfarenheter och få ekonomin att gå ihop. Jag tror ändå inte att man lär sig lika mycket i ett stort företag som om man själv har en ledande roll i ett litet.

2. Även om arbetsmarknaden inte alls ser bra ut och jag själv har haft väldigt svårt att hitta sommarjobb, ser jag positivt på mina framtida möjligheter. Min utbildning är väldigt bred och öppnar många dörrar, så jag tror att jag har ganska goda möjligheter att få ett passande jobb. Som företagare är det inte lätta tider, och det märks att många är ovilliga att öppna plånboken. Jag har stor förståelse för dem som har svårt att hitta

jobb, och jag hoppas verkligen att arbetsmarknadsläget förbättras.

3. Världspolitiken har de senaste åren varit mer opålitlig än den varit på ganska länge, och då Finlands ekonomi samtidigt är i dåligt skick finns det definitivt små orosmoln. Jag oroar mig ändå inte över det varje dag, utan jag försöker mer fokusera på sådant jag själv kan påverka. Min personliga framtid är ännu väldigt osvis, och jag har ingen aning om vilken bransch jag vill jobba inom. Jag har heller inte utslutit möjligheten att flytta utomlands för att upptäcka nya saker. Min viktigaste önskning för framtiden är nog ändå att hitta ett jobb jag faktiskt trivs med.

”En anställning ger trygghet och fast lön”

Stina Hagelberg är första årets magisterstuderande i marknadsföring vid Svenska handelshögskolan i Vasa.

1. Just nu studerar jag på magisternivå och jobbar samtidigt. Efter mina studier vill jag i första hand ha en anställning i en position som motsvarar mitt huvudämne i marknadsföring. Detta passar mig bäst eftersom jag vill jobba tillsammans med andra och lära mig av mina kollegor. En anställning ger mig trygghet och en fast lön, vilket känns viktigt i början av karriären.

Jag vill gärna använda det jag har lärt mig i skolan på en bra arbetsplats. Att starta eget företag kan vara spännande i framtiden, men just nu vill jag fokusera på att få praktisk erfarenhet och utvecklas som anställd och ta vara på alla lärdomar med detta.

2. Jag ser på dagens arbetsmarknad med både optimism och försiktighet. Eftersom jag redan jobbar vid sidan av mina magisterstudier, ser jag att min kompetens behövs, men läget i Finland är utmanande just nu.

I min vänskapskrets är det många som har sökt jobb utomlands eftersom arbetsmarknaden i Finland känns osäker. Jag är också själv beredd att göra samma sak och flytta

utomlands om jag inte hittar en arbetsplats i Finland som motsvarar min utbildning. Mitt mål är ändå att stanna här, och jag hoppas att kombinationen av examen och arbetserfarenhet ger mig goda chanser att lyckas.

3. Den största osäkerhetsfaktorn just nu är den svaga ekonomin och hur den påverkar arbetsmarknaden i Finland. Det skapar en oro för om det finns tillräckligt med lediga platser för nyutexaminerade.

Mina viktigaste önskningar för framtiden är att hitta ett jobb där jag trivs och kan utvecklas professionellt. Jag strävar efter en framgångsrik karriär med goda utvecklingsmöjligheter, där jag får använda min utbildning på ett meningsfullt sätt, oavsett om det blir i Finland eller utomlands.

”Det blir viktigt att ständigt utveckla sin kompetens”

Daniela Hudd är andra årets kandidatstuderande på Handelshögskolan vid Åbo Akademi.

1. Jag ser min framtid efter studierna som ganska öppen, eftersom jag för närvarande studerar andra året på Handelshögskolan vid Åbo Akademi och fortfarande har tre år kvar. Trots att arbetsmarknaden är relativt osäker just nu är jag ändå inte särskilt orolig. Jag arbetar deltid vid sidan av studierna och samlar arbetserfarenhet, och är hoppfull om att läget hinner förbättras innan jag tar examen. Efter studierna hoppas jag kunna arbeta heltid inom min bransch. Att starta eget företag lockar mig inte särskilt mycket just nu. Mina intressen kan förstås förändras i framtiden, men just nu känns det bättre att vara anställd.

2. Jag upplever att arbetsmarknaden i dag är ganska utmanande, särskilt i Finland där konkurrensen om jobben har ökat. Marknadsföringsbranschen är relativt bred och förändras ständigt, vilket gör den mer krävande samtidigt som nya möjligheter uppstår. Därför är jag ändå hoppfull kring hur arbetsmarknaden inom området kommer att se ut i framtiden. Samtidigt tror jag att arbetsuppgifterna kommer att förändras i takt med utvecklingen av

artificiell intelligens och konsumenters allt högre krav på företag.

3. En stor utmaning inför framtiden är det ekonomiska läget i Finland. Även om marknadsföring är viktigt för företag händer det ofta att personalkostnader måste minskas, och då kan det även drabba marknadsförare. En annan utmaning är att branschen förändras snabbt och att man ständigt måste utveckla sin kompetens för att vara attraktiv för de jobb som erbjuds. Jag önskar att jag får möjlighet att testa på olika roller inom marknadsföring, så att jag kan hitta vad som passar mig bäst och samtidigt bredda min erfarenhet.

”Hankens starka rykte ger trygghet”

Oliver Koroleff är första årets kandidatstuderande vid Svenska handelshögskolan i Vasa.

1. Att grunda eget är definitivt en ambition som jag har, men jag tror inte på att hoppa in i entreprenörskap direkt direkt efter examen. Jag vill först skaffa mig praktisk erfarenhet i arbetslivet och förstå hur branscher verkligen fungerar, inte bara i teorin. Genom att jobba inom till exempel finans, konsulting eller marknadsföring hoppas jag bygga upp ett nätverk och utveckla kompetenser som sedan kan hjälpa mig att framgångsrikt driva ett eget företag. Jag tror att en gedigen arbetslivsbakgrund ger en starkare grund och minskar riskerna när jag tar steget vidare.

2. Arbetsmarknaden är just nu ganska utmanande och konkurrensen om de mest attraktiva tjänsterna är hård. Samtidigt ser jag den som väldigt spännande, världen förändras snabbt, vilket både öppnar nya dörrar och stänger gamla. Digitaliseringen och AI skapar helt nya yrkesroller som knappt existerade för några år sedan.

Jag upplever att en Hanken-examen öppnar dörrar, speciellt inom finans och näringsliv i Finland och Norden. Utbildningens starka rykte och internationella inriktning ger mig även möjlighet att konkurrera

på en bredare arbetsmarknad, vilket känns tryggt i en tid av förändring.

3. De största osäkerheterna jag ser är den snabba digitaliseringen och AI:s påverkan på arbetsmarknaden. Det är svårt att veta ifall vissa yrken kommer att finnas kvar om ens tio år, och det skapar en viss oro inför framtiden.

På det personliga planet finns alltid frågan om man väljer ”rätt” väg, både karriärmässigt och i livet överlag. Mina viktigaste önskningar är att göra något som känns genuint meningsfullt, att ha en sund balans mellan arbete och privatliv, och att på sikt bygga något eget som ger frihet och syfte, och som på något sätt gynnar omvärlden.

”Jag söker ett jobb där jag trivs och kan få andra att utvecklas”

Alva Lindfors är första årets magisterstuderande i företagsledning och organisation vid Svenska handelshögskolan i Vasa.

1. Jag ser mig själv i framtiden efter studierna jobba med människor och organisationer, till exempel inom HR eller i någon form av ledarskapsroll. På grund av detta tilltalar en anställning mig mer än entreprenörskap just nu eftersom jag känner att jag vill bidra till en positiv förändring inom ett företag eller en organisation.

Jag är särskilt intresserad av hur man kan skapa trygga och välfungerande arbetsplatser där alla trivs och har möjlighet att utvecklas.

2. Arbetsmarknaden känns ganska osäker just nu, men samtidigt känner jag att det ändå finns många möjligheter, till exempel utomlands.

Konkurrensen är hög och det kan vara svårt att få jobb direkt efter studierna, särskilt inom HR där många söker liknande roller. Jag tror att det kräver tålamod och att man är beredd på att kanske inte få sitt drömjobb direkt. Jag anser ändå att min utbildning från Hanken ger en bra grund och att det finns goda chanser bara man är ivrig och öppen för att lära sig.

3. Jag tror att en av de största osäkerhetsfaktorerna för mig är hur arbetsmarknaden

kommer att utvecklas, särskilt med tanke på den rådande arbetslösheten och de ekonomiska förändringarna. Samtidigt känner jag pressen inför att hitta ”rätt” jobb, då det känns som om det finns en underliggande ”tävling” bland unga att komma in på arbetsmarknaden.

Mina viktigaste önskningar är att jag ska hitta ett jobb som passar mig samt där jag trivs och känner att jag utvecklas.

”Min största oro är den rådande pessimismen”

Robbie Nylund är första årets studerande inom finansiell ekonomi vid Svenska Handelshögskolan i Helsingfors.

1. Jag kommer från en företagarfamilj där både min pappa och alla mina syskon driver egna företag. Just därför vill jag inleda min karriär som anställd, gärna hos en större global aktör, för att utforska den företagskulturen. Eftersom jag redan är välbekant med företagarlivets både positiva och negativa sidor, vill jag utmana mig själv i en annan miljö. För mig handlar valet om att ställa tryggheten och strukturen som anställd mot den frihet och det ansvar som kommer med att vara företagare.

2. Jag är medveten om den höga arbetslösheten i Finland och de ofta dystra rubrikerna kring framtidsutsikterna. Samtidigt ser jag, när jag söker efter möjligheter på LinkedIn, att det finns en betydande efterfrågan på olika typer av ekonomer. Mot den bakgrunden bedömer jag ekonomutbildningen som en trygg investering för framtiden.

Som blivande ekonom tror jag dock att det är avgörande att fokusera på sitt mervärde, vad man erbjuder utöver sin examen. Det kan handla om engagemang i föreningar, egna projekt, AI-färdigheter eller tidigare arbetslivserfarenhet. Trots att det finns många tjänster är konkurrensen hård; jag har själv sett platsannonser få över 100 sökande bara timmar efter publicering. Sammanfattningsvis bedömer jag möjligheterna att få ett relevant jobb som goda, förutsatt att man aktivt differentierar sig på arbetsmarknaden.

3. Jag ser Finlands ekonomiska läge med en ökande statsskuld och en ihållande brist på ekonomisk tillväxt, som en betydande osäkerhetsfaktor. I debatten hörs ofta att Finland inte har haft någon reell tillväxt på 18 år. Eftersom jag själv är 20 år gammal innebär det att jag i princip aldrig har upplevt en period av ordentlig ekonomisk uppgång i vårt land.

Denna stagnation har lagt grunden för min största oro: den rådande pessimismen. Efter en så lång tid utan tillväxt finns en risk att vi slutar satsa och förlorar tron på framtiden. Min främsta önskan är därför att vi kan skifta fokus och våga lyfta fram det positiva. Jag är övertygad om att en attitydförändring är nödvändig för att vända trenden och ge unga hopp och tro på en trygg framtid i Finland.

”Jag väljer att se optimistiskt på framtiden”

Wilhelmina Syrenius är andra årets magisterstuderande i logistik och samhällsansvar vid Svenska handelshögskolan i Helsingfors.

1. Det finns ett kinesiskt ordspråk som ger en inblick i min tankevärld: ”Att oroa sig i förväg ger dubbelt lidande.” Jag är en person som tänker ett par veckor framåt och ger utrymme för möjligheter att uppstå – kanske naivt, men hittills har det fungerat väl för mig.

När jag får frågan vad jag ska göra efter mina studier har jag flera idéer, men inget som jag aktivt går och grubblar över; gradun måste först bli klar. Jag har arbetat inom akademien i fem år och finner arbetet både intressant och givande. Därför kan jag tänka mig att stanna kvar inom akademien och fortsätta med doktorandstudier.

Ett annat alternativ är att ge mig ut i industrin, där allt från energisektorn till livsmedels- och modeindustrin intresserar mig.

2. När man ser på världsläget, med krig och hög arbetslöshet, är det lätt att hamna i ett sinness tillstånd präglad av oro och framtidsångest.

Jag väljer ändå att se på situationen optimistiskt, då jag redan under min studietid har lyckats arbeta vid sidan av studierna och blivit erbjuden jobb möjligheter.

Frågan berör inte enbart mig; jag hör även från mina studiekamrater att Hankens karriärtjänster och nätverk har hjälpt dem

att få allt från sommarjobb till praktikplatser. Detta gläder mig, eftersom det skapar en trygghetskänsla i att det finns stöd och möjligheter, trots att nyhetsrubrikerna ibland antyder motsatsen.

3. Det geopolitiska läget skapar ständigt mer oro och i kombination med den teknologiska utvecklingen (särskilt inom AI), kan framtiden som nyutexaminerad kännas hotfull. Utvecklingen inom såväl lagstiftning som teknik sker i en mycket snabb takt, vilket skapar en press på nyutexaminerade att hålla sig uppdaterade och bidra med nya insikter.

Mina främsta förhoppningar rör fred och respekt för mänskliga rättigheter. Mer konkret önskar jag att företag ger utrymme för nytänkande och främjar en arbetsmiljö där det finns acceptans för att pröva sig fram och lära av misstag.

Ungas perspektiv är en avgörande resurs

”FRAMTIDEN TILLHÖR DEM som tror på sina drömmars skönhet”. Eleanor Roosevelts välkända ord bär på en tidlös optimism. För finländska ungdomar handlar framtiden inte längre enbart om att välja rätt utbildning eller hitta ett första arbete efter examen. Framtidsfrågan har blivit betydligt mer komplex än så. Den berör ekonomisk trygghet i ett samhälle där långvarig stagnation skapat osäkerhet, den berör personlig utveckling i ett arbetsliv där prestationen blivit allt mer central och den berör särskilt förmågan att kontinuerligt kunna anpassa sig till strukturella förändringar.

Studier ses fortfarande som en av de viktigaste investeringarna en ung person kan göra, men utbildningens roll har förändrats. Där en examen tidigare i högre grad kunde fungera som en relativt stabil biljett in i arbetslivet kan det i dagens läge betraktas som en grundplattform, ett första steg. Allt flera unga är medvetna om att examen i sig inte automatiskt garanterar ekonomisk säkerhet eller relevant sysselsättning. Istället krävs arbetslivserfarenhet redan under studietiden, teknisk förståelse, konkurrenskraft, nätverk och en tydlig förmåga att särskilja sig.

DE SVAR SOM STUDERANDE gett vittnar tydligt om denna utveckling. Många beskriver hur de redan under utbildningen känner behovet av att samla arbetserfarenhet, bygga

Ellen Lönnqvist är ordförande i styrelsen för Svenska handels- högskolans studentkår.

”En tydlig gemensam nämnare framträder i många ungas svar: längtan efter mening.”

nätverk och aktivt stärka sitt personliga mervärde. Det här skapar en ny typ av prestationskultur, där unga inte enbart studerar för kunskapens skull utan också för att strategiskt positionera sig på en arbetsmarknad där marginalerna upplevs som allt mindre.

Här uppstår också en mer existentiell fråga som sällan diskuteras tillräckligt öppet. Vad händer med den period i livet som traditionellt beskrivits som ungdomens mest fria skede. Tiden för att experimentera, upptäcka, göra misstag, engagera sig socialt i en studentkår eller förening och faktiskt njuta av studietiden utan alltför mycket stress om framtiden? När pressen att redan under första studieåret samla meriter, arbets- erfarenhet och veta hur ens framtid ska se ut blir allt starkare riskerar själva studentlivet att förändras i grunden.

FÖR MÅNGA UNGA ligger framtidsoron inte längre långt borta efter examen, den finns där genom studierna. Praktikplatser, CV och strategiska val som berör ens framtida karriär blir ett ständigt närvarande inslag i en livsfas som tidigare generationer i högre grad kunde förknippa med personlig frihet. Detta speglar ett arbetsliv där prestationskraven kryper allt längre ner i åldrarna. Frågan blir därmed större än endast arbetsmarknadspolitik: riskerar samhället att förvandla unga vuxnas mest formativa år till en ständig förberedelsefas, snarare än en tid för personlig utveckling, nya upplevelser och den frihet som gör studietiden så unik.

”Finland behöver flera framgångsrika företag och entreprenörer”, de här orden har säkert var och en hört minst ett par gånger. Dock framstår den traditionella anställningen fortfarande för många som det mest attraktiva första steget efter examen. Orsakerna är tydliga, man väljer trygghet, möjligheten att få erfarenhet och organisatorisk förståelse innan man ger sig in på större entreprenöriella risker. Det betyder inte att dagens unga nödvändigtvis avfärdar företagande utan snarare närmar sig det mer strategiskt än tidigare generationer.

FÖRETAGANDE SES mera som ett långsiktigt mål, inte som något som utesluts direkt men som en andra akt i karriären. De drömmer fortfarande om att bygga något eget, men de gör det med en riskmedvetenhet som speglar den tid de vuxit upp i.

Startup-kultur lockar, men inte till priset av blind idealism. Kanske är detta den moderna finländska ungdomens signum: inte brist på ambition utan en ovanligt strategisk ambition. Trots denna ambition befinner sig Finland i ett läge där man uppmuntras att utbilda sig, bidra till nationens framtida tillväxt och tro på att den negativa trenden vänder och landet upplever ekonomisk

tillväxt. Samtidigt står även företag inför betydande strukturella utmaningar och här träder en viktig poäng fram: framtidens arbetsliv kan inte enbart formas ovanifrån.

FÖRETAG OCH INSTITUTIONER behöver i högre grad även lyssna på den generation som faktiskt ska bära framtidens ekonomi vidare. Dagens unga är framtida ledare, innovatörer och samhällsbyggare. Deras perspektiv kan därför utgöra en avgörande resurs snarare än enbart en generations-specifik åsikt. Om äldre strukturer misslyckas med att ta tillvara ungas erfarenheter och värderingar riskerar Finland inte bara kompetensflykt utan går också miste om viktig samhällelig utvecklingskraft.

Trots fokus på ekonomi, arbetsmarknad och AI framträder en tydlig gemensam nämnare i många ungas svar: längtan efter mening. Dagens unga söker inte enbart trygg försörjning, utan också balans, utveckling och arbete som speglar deras värderingar. Kanske handlar det inte om att unga är mindre arbetsvilliga än tidigare generationer – utan snarare om att de vägrar acceptera ett arbetsliv utan syfte. De vill hitta jobb där man trivs och utvecklas och som ger utrymme för att göra misstag.

Trots osäkerhet och snabb förändring framstår finländska unga därför inte som uppgivna, utan som en generation som med ovanlig klarhet förstått framtidens komplexitet.

KANSKE ÄR DET JUST DETTA som definierar dagens unga i Finland mest av allt: inte blind optimism, utan att de har modet att fortsätta tro trots osäkerheten. Frågan är kanske inte om dagens unga är redo för framtiden. Frågan är snarare om Finland är redo för dem och om det finns förutsättningar att fostra våra ungdomars optimism och ambition.

Brist på framtidstro får många att låta bli att skaffa barn

Yngre finländare har i allt högre grad förlorat sin framtidstro av flera samverkande orsaker. Många av dem tror inte längre att det är meningsfullt, eller ekonomiskt möjligt, att skaffa barn.

Finlands totala fruktsamhetstal har sjunkit sedan 2010 från 1,9 till den lägsta nivån i historien, alltså ungefär 1,3. Det antas allmänt att befolkningstalet förblir ungefär stabilt när det totala fruktsamhetstalet ligger kring 2,1. Fenomenet är globalt, och till exempel bland OECD-länder är det bara Israel som överstiger den här tröskeln, medan genomsnittet i den här referensgruppen är 1,4 (OECD, 2025). Utan storskalig invandring leder låg fruktsamhet till en tydligt sjunkande folkmängd.

Finländarnas barnönskemål kvarstår trots en liten minskning fortfarande kring två (Sorsa et al., 2023). Skillnaden mellan barnönskemål och faktisk nativitet är alltså rätt stor, vilket antyder att det finns betydande friktioner när önskemålen ska förverkligas. Bland de vanligaste orsakerna till barnlöshet som framkommer i enkäter är den ekonomiska situationen och avsaknaden av en lämplig partner.

Marko Ikävalko är doktorand i national-ekonomi vid Aalto-universitetet och ekonomichef vid tankesmedjan Olea Think.

Samtidigt har Finlands unga människor i allt högre grad förlorat sin framtidstro av flera samverkande orsaker (Happonen & Kiilakoski, 2026). Problemet är inte att folk slutat vilja ha barn, det är att de inte längre tror att det är möjligt, eller meningsfullt, att skaffa dem. Forskning bekräftar den här kopplingen. Berättelser om framtiden påverkar fertilitetsbeslut, vilket betyder att nativiteten också är ett mått på framtidstron (Vignoli et al., 2022).

Ekonomi formar förväntningarna

De som är födda 2008 träder nu in i vuxenlivet. I stort sett har Finland inte haft reell

”Barn har blivit en ren utgiftspost, på sätt och vis en statussymbol, i ett samhälle där föräldrars frånvaro från arbetsmarknaden slår hårt.”

ekonomisk tillväxt sedan det året, med andra ord har inte heller finländare under 35 just sett tillväxt under sin vuxna tid. Det är svårt att överskatta hur djupt detta formar förväntningarna. Svag löneutveckling och begränsade jobb möjligheter leder till en känsla av att systemet inte levererar. Ekonomisk stagnation föder i sin tur nollsummetänkande och samhällskonflikter (Chinoy et al., 2026).

Bostadssituationen förstärker bilden. Trots att priserna har kommit nedåt på sistone, har bostadspriserna i Helsingfors nästan fördubblats sedan 2000-talets början (Helsingin kaupunki, 2025), och medelåldern för förstagångsköpare stiger kontinuerligt (OP, 2025).

Sjunkande bostadstillgänglighet driver unga mot högriskplaceringar som krypto-

Finländarnas barnönskemål kvarstår trots en liten minskning fortfarande kring två.

Källa: Befolkningsförbundet, Statistikcentralen

valutor (Lee & Yoo, 2025), ett tecken på att den traditionella vägen till trygghet upplevs som stängd.

Svårigheter att skaffa lämpliga familjebostäder fördröjer och minskar barnafödandet direkt (Couillard, 2026).

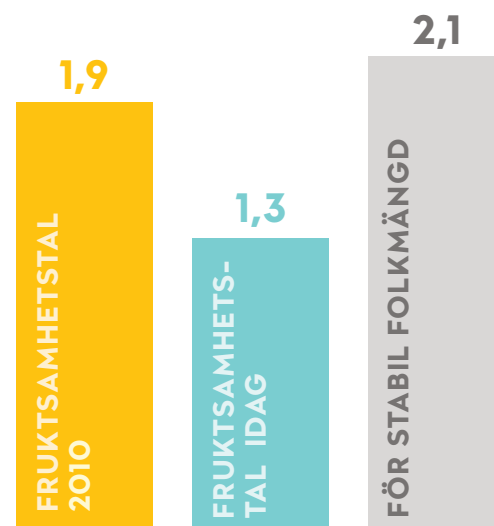
Barnafödandets ekonomi har också förändrats strukturellt. Det statliga pensionssystemet har gjort barn överflödiga som ålderdomsförsäkring, och vi lever inte längre i ett agrart samhälle där barn förväntas bidra som arbetskraft. Barn har blivit en ren utgiftspost, på sätt och vis en statussymbol, i ett samhälle där föräldrars frånvaro från arbetsmarknaden slår hårt, särskilt mot kvinnor karriärmässigt och ekonomiskt (Kleven et al., 2019).

Kulturen styrs av ekonomin

Ekonomiska strukturförändringar och kulturella sådana är oupplösligt sammankopplade. Familjecentrering har ersatts av individualism, och dejtingappar förkroppsligar paradoxen väl. De syftar till att möjliggöra möten, men ökar samtidigt värdet av att vänta på någonting bättre. Varför binda sig nu när nästa alternativ finns ett finger-svep bort?

Medelåldern för förstföderskor överstiger nu 30 år (THL, 2022). Nuförtiden vill människor utbilda sig längre och söka sig själva innan de är färdiga att stadga sig. Biologin förändras dock betydligt långsammare än ekonomin och kulturen, och komplikationer under graviditet och förlösning ökar med moderns ålder. Kanske frågan om hur fertiliteten förändras med åldern borde behandlas mer i skolornas sexualundervisning?

Det finns ytterligare en drivkraft, nämligen utbildningsinvesteringarnas externa effekter. De bästa studie- och arbetsplatserna är knappa resurser, vilket betyder att konkurrensen om dessa blir ett nollsumme-

Man antar att befolkningstalet förblir stabilt när det totala fruktsamhetstalet ligger kring 2,1.
Källa: Statistikcentralen

”Ingen skaffar barn för att rädda välfärdsstaten eller pensionssystemet. Det är framtidstron som behöver återvinnas, och det kräver både ekonomiska incitament och kulturella förändringar.”

spel (Kim et al., 2024). Varje familjs beslut att investera i sina barns framgång tvingar andra familjer att följa efter, vilket syns i dyra hobbyer, förberedelsekurser och skolshoppande. Närskolans kvalitet kapitaliseras märkbart i Finlands bostadspriser (Harjunen et al., 2018).

Framtidstron måste återvinnas

Ingen skaffar barn för att rädda välfärdsstaten eller pensionssystemet. Det är

framtidstron som behöver återvinnas, och det kräver både ekonomiska incitament och kulturella förändringar.

Det kräver reell ekonomisk tillväxt, rimliga möjligheter att etablera sig och ett arbetsliv som anpassar sig bättre till familjebildning.

Våra ekonomiska och kulturella system grundar sig på förmodanden om kontinuitet. Det här kan inte längre tas för givet, eftersom den låga nativiteten underminerar de grundläggande antaganden som nuvarande samhällen är byggda på, både i Finland och globalt.

Nativitet är inte ett isolerat demografiskt problem. Det är ett symptom på hur samhällets förmåga att erbjuda en trovärdig framtid upplevs av dem som skulle behöva tro på den. Ett samhälle som inte kan eller vill reproducera sig självt är ett dåligt samhälle.

Källor

OECD. 2025. "Fertility Rates." OECD Data. <https://www.oecd.org/en/data/indicators/fertility-rates.html>

Sorsa, Tia, Niina Lehtonen & Anna Rotkirch. 2023. *Kuka haluaa lapsia 2020-luvulla? Perhebarometri 2022*. Väestöliitto, Väestötutkimuslaitos, s.37. <https://www.vaestoliitto.fi/verkkojulkaisut/kuka-haluua-lapsia-2020-luvulla/>

Happonen, Konsta & Tomi Kiilakoski. 2026. *Ihan paineissa*. Nuorisobarometri 2025. <https://edition.fi/nuorisotutkimusseura/catalog/book/1883>

Vignoli, Daniele, Alessandra Minello, Giacomo Bazzani, Camilla Matera & Chiara Rapallini. 2022. "Narratives of the Future Affect Fertility: Evidence from a Laboratory Experiment." *European Journal of Population* 38 (1): 93–124. <https://doi.org/10.1007/s10680-021-09602-3>

Chinoy, Sahil, Nathan Nunn, Sandra Sequeira & Stefanie Stantcheva. 2026. "Zero-sum thinking and the roots of US political differences." *American Economic Review* 116 (3): 1052–1096. <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.20240692>

Helsingin kaupunki / Kaupunkitieto. 2025. "Asuntojen hinnat". <https://kaupunkitieto.hel.fi/finanssi/asuminen/asuntomarkkinat/asuntojen-hinnat>

OP Media. 2025. "Miksi ensiasunnon ostajien keski-ikä jatkaa nousuaan?" <https://www.op-media.fi/asunnon-osto/ensiasunto-on-yha-hyva-sijoitus/>

Lee, Seung Hyeong & Younggeun Yoo. 2025. "Giving Up: The Impact of Decreasing Housing Affordability on Consumption, Work Effort, and Investment." SSRN Working Paper. <https://ssrn.com/abstract=5770722>

Couillard, Benjamin. 2026. "Build, Baby, Build: How Housing Shapes Fertility." Working Paper. <https://drive.google.com/file/d/1BK6jNy9jqCX-SOc7PYakrkSqoFxJY2XCS/view>

Kleven, Henrik, Camille Landais & Jakob Egholt Søgaard. 2019. "Children and Gender Inequality: Evidence from Denmark." *American Economic Journal: Applied Economics* 11 (4): 181–209. <https://doi.org/10.1257/app.20180010>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 2022. "Synnyttäjien keski-ikä nousee yhä – neljännes synnyttäjistä yli 35-vuotiaita". <https://thl.fi/data-ja-tilastot/seksuaali-ja-lisaantymisterveys/synnytykset-ja-vastasyntyneet>

Kim, Seongeun, Michèle Tertilt & Minchul Yum. 2024. "Status Externalities in Education and Low Birth Rates in Korea." *American Economic Review* 114 (6): 1576–1611. <https://doi.org/10.1257/aer.20220583>

Harjunen, Oskari, Mika Kortelainen & Tuukka Saarimaa. 2018. "Best Education Money Can Buy? Capitalization of School Quality in Finland." *CESifo Economic Studies* 64 (2): 150–175. <https://doi.org/10.1093/cesifo/ifx025>

Mörka moln över ungas framtidstro

I FINLAND SJUNGER VI varje vår Student-sången om ”studentens lyckliga dag” och hur ”inga stormar än, i våra sinnen bo”. Sången är framförallt positiv och festlig men tyvärr beskriver den inte stämningen bland unga i Finland just nu. Enligt ungdomsbarometern har framtidstron försämrats bland unga i Finland. Detta är mycket oroväckande, vi vet att det finns en koppling mellan ekonomi och psykologi. Ifall kommande generationer saknar hopp om att kunna leva, växa och frodas i Finland kommer de redan svåra utmaningarna för Finland att bli exponentiellt värre.

Dessutom har Finland en försvagad demografisk utveckling, något som inte bara kan åtgärdas med invandring. Det gäller att se till att unga hålls aktivt med i samhällsutvecklingen och känner att de har möjligheter och resurser att påverka.

Finlands ekonomiska utveckling har stått och stampat under hela 2020-talet, och samtidigt har arbetslösheten ökat vilket drabbar speciellt unga som för första gången ska ut i arbetslivet och lätt kan hamna i fällan ”för lite arbetserfarenhet”. Ifall implementeringen av artificiell intelligens verkligen börjar ta över de första jobben inom arbetslivet blir möjligheterna ännu färre för unga.

IFALL UNGA INTE SER potentiella arbetsmöjligheter i Finland börjar man söka sig

Lucas Hasselblatt
är en arbetssökande
politices magister.

”Jag tror inte att en stärkt gemenskap är det enda som krävs för att föra Finland från stagnation till blomstring men jag är säker på att det är en pusselbit i lösningen.”

utomlands, på svenskspråkigt håll är Sverige den närmaste möjligheten med en mer dynamisk arbetsmarknad. Utan tvekan är en stor del av vårt sätt att arbeta i en omställning och det är också beklagligt att regeringen avskaffade vuxenutbildningsstödet, vilket gör det svårare att vidareutbilda sig i karriären. Nu är ansvaret större för individer och företag att se till att arbetskraften har de färdigheter som krävs nu och i framtiden. Den teknologiska utvecklingen visar oss hur viktigt livslångt lärande är för att hänga med i utvecklingen.

Finlands har fått utstå en hel del nedskärningar som har påverkat den offentliga sektorns handlingsutrymme och resurser. Med tanke på skuldbromsen kommer följande regeringsperiod också att karaktäriseras av nedskärningar. Logiken bakom dessa åtgärder är förstäelig, att få bukt med Finlands statsskuld, men utan en positiv ekonomisk utveckling kommer nedskärningarna bara att ställas i dålig dager. Finland behöver nya investeringar och ökad tillväxt ifall vi vill hålla kvar en utvecklad välfärdsstat.

TILLVÄXTEN ÄR OCKSÅ nödvändig för att nedskärningarna ska ha sin förväntade effekt. Annars kommer det att se ut som att Finland går ur askan i elden. Regeringen har begränsade möjligheter att svänga den ekonomiska trenden, men från ett kortsiktigt perspektiv kommer det att vara en prioritet, och något som kommande riksdagsval kommer att präglas av. Den ekonomiska tillväxten har en nyckelroll i att förbättra framtidstron bland unga.

Det nuvarande regeringsprogrammet heter ”Ett starkt och engagerat Finland”. För mig betyder styrka också gemenskap, något som inte är i fokus längre i dagens individcentrerade liv. Jag blev själv överraskad då jag i en arbetsintervju fick en fråga om jag brukar idrotta ensam eller i grupp, och jag insåg att mitt sportande oftast är helt individuellt, något som jag inte hade reflekterat över förut. Motion lönar sig alltid, men ifall man gör det i grupp tror jag att de positiva effekterna kan vara ännu större.

VI VET ATT STOR ENSAMHET inte är bra för de flesta individerna, vi är flockdjur och vi behöver varandra för att kunna trivas och utvecklas. Detta stämmer i hög grad också för unga och en sak som vi måste bli bättre på är att föra generationer samman.

Det är ett urgammalt fenomen att äldre generationer beskyller unga generationer för att vara lata eller otacksamma medan de yngre generationerna skyller på gamla generationer för aktuella problem. Denna attityd för inte oss framåt och sist och slutligen är vi alla i samma båt, på väg mot samma osäkra framtid. Ifall vår medellivslängd ökar och det förväntas att fler av oss kommer att stanna i arbetslivet längre är det av hög prioritet att vi kan jobba över generationsgränserna. Detta är också viktigt med tanke på att förebygga ensamhet och stärka gemenskapen i samhället.

Det är också via gemenskap som unga kan påverka sitt samhälle. Är det via föreningar, arbete eller politiska partier så är dessa gemenskaper livsviktiga för att säkra påverkningsmöjligheter för unga. Jag tror inte att en stärkt gemenskap är det enda som krävs för att föra Finland från stagnation till blomstring men jag är säker på att det är en pusselbit i lösningen av de mångfacetterade samhällsproblemen.

DET HAR ALLTID och det kommer alltid att finnas situationer och kriser som vi har liten makt att påverka. Då är det viktigt för oss att fokusera på det som vi kan kontrollera och ta stöd när vi behöver, och hjälpa varandra. Det är bara så som vi långsiktigt blir starkare som samhälle.

Det kan kännas som att detta är naiv optimism, men jag tänker inte på optimism som att den bortser från realiteterna eller lever i en annan dimension där allt mirakulöst löser sig till slut.

Positiv optimism utgår för mig alltid från de utmaningar som existerar och den strävar efter att hitta lösningar eller förbättringar. Optimism är något som behövs för att förbättra framtidstron bland unga, för att låna studentsången igen så är det bara så ”den ljusnande framtid är vår”.

Nya generationen grundare vill inte bygga ensam

Man bygger snabbare och bättre tillsammans med andra som bygger, och fysisk närhet till likasinnade är en konkret tillgång.

En eftermiddag i Helsingfors sitter två personer som inte kände varandra för en månad sedan vid samma bord på Founders House i Elhuset. Den ena bygger ett bolag inom en bransch hon knappt visste fanns för sex månader sedan. Den andra har just lämnat ett nygrundat bolag och letar efter nästa utmaning. De byter telefonnummer innan kaffet har kallnat. Två veckor senare jobbar de tillsammans.

Den scenen utspelar sig dagligen, och inte bara i Helsingfors. I Stockholm, Köpenhamn, Oslo, Tallinn, Vilnius och Riga händer samma sak just nu, på platser med namn som Nine Three Quarters, AI Madlab, Room, Based Space och Shipyard. Det är ingen slump att dessa hubbar dykt upp parallellt över hela Norden de senaste åren. Det är ett tecken på att vårt startup-ekosystem håller på att mogna, och något vi har anledning att glädjas åt.

Idén om att samla talangfulla människor

Robin Hansson är partner i riskkapitalfonden Wave Ventures och styrelsemedlem i startupnätverket Founders House.

”Wolt, Supercell, Smartly och många fler har gett oss en kritisk massa av människor som varit med på resan och nu är villiga att hjälpa nästa kull.”

på samma fysiska plats är inte ny. Redan på 70-talet träffades 32 hobbyentusiaster i ett garage i Menlo Park, Kalifornien, på Homebrew Computer Clubs första möte. En av dem var **Steve Wozniak**, som senare skrev att utan datorklubbar hade Apple

aldrig existerat. Det var på klubbens möten han först visade prototypen av Apple I. Inte för media, utan för sina meningsfränder. Ur samma krets växte också Cromemco, Osborne Computer, Processor Technology och Byte Shop. Time har kallat klubben ”smältdegeln för en hel industri”.

Kapital ensamt räcker inte

Mönstret upprepas. Från en grupp med PayPal:s första 50 anställda kom grundarna och de tidiga investerarna i LinkedIn, YouTube, Tesla, SpaceX, Palantir, Yelp, Affirm och Yammer. ”PayPal-maffian” var inte ett resultat av tur, utan av att människor som arbetat tätt tillsammans höll kontakten efter att bolaget såldes. När **Paul Graham** och **Jessica Livingston** grundade Y Combinator 2005 var hela poängen densamma:

Ett återkommande inslag i de nystartade bolag som kommit längst snabbast är att grundarna har varit aktiva i någon form av community. Bild från startup-hubben Founders House i Elhuset i Helsingfors. Foto: Founders House

att samla founders fysiskt, eftersom kapital ensamt inte räcker.

Idag är trenden tillbaka i San Francisco i nya former. The Residency, HF0, Foundry och AGI House erbjuder bostäder där founders bor och bygger tillsammans i tre till sex månader åt gången. Det är medvetna återskapanden av samma fenomen som garaget i Menlo Park en gång representerade.

Det här är något som faktiskt skiljer den nya generationen finska och nordiska grundare från den föregående. Bilden av den traditionella finska entreprenören har länge varit ingenjören som lämnade ett storbolag

och byggde i tystnad – ensamt och solitärt, snarare än öppet och kollektivt. Den nya generationen har en annan utgångspunkt: att man bygger snabbare och bättre tillsammans med andra som bygger, och att fysisk närhet till likasinnade är en konkret tillgång snarare än en distraktion.

Infrastruktur av framgångshistorier

Mycket av det här har vi uppstartsevenemanget Slush att tacka för. Slush har under det senaste decenniet inte bara producerat ett enskilt event en gång om året, det har producerat en hel infrastruktur av framgångshistorier, återvändande grundare och kapital som söker nya hem. Wolt, Supercell, Smartly och många fler har gett oss en kritisk massa av människor som varit med på resan och nu är villiga att hjälpa nästa kull.

Det är delvis det som gör mötesplatserna värdefulla nu på ett sätt de inte hade kunnat vara för tio år sedan. Det finns helt enkelt tillräckligt många erfarna operatörer, investerare och repeat founders i Helsingfors för att ett rum med rätt kuratering ska vara värt att kliva in i. Som **Ilkka Paananen**, grundare av Supercell, har formulerat det: den finska spelindustrin bevisade att en tät gemenskap är precis vad ett litet land behöver för att producera globalt slagkraftiga bolag.

Som investerare i tidigt skede ser jag effekten direkt. Tiden från en första idé till det första riktiga steget, den första anställningen, första kunden, första pitchen, är dramatiskt mycket kortare när en grundare rör sig i en sådan miljö, jämfört med någon som driver ensam ute på öppet hav.

Mycket handlar om samtalen

Det handlar inte bara om finansiering, även om kapital flödar lättare när relationer redan finns. Det handlar lika mycket om de mer odramatiska sakerna: vem som rekommenderar en bra rekryterare, vem som varnar för

fel jurist, vem som introducerar dig för den första kunden. Friktionen i de momenten avgör ofta om ett bolag kommer i rörelse alls under sitt första kritiska år.

Och innehållet i de här samtalen är inte ytligt. På den typen av platser jobbar några med att tillämpa AI på medicinska problem som tidigare ansetts olösliga; andra med att flytta gränsen för vad som är möjligt i samma språkmodeller som halva världen nu försöker bygga affärer ovanpå. Det är inte ett gäng som möts för att jaga trender, det är människor som råkar bygga inom några meter från varandra.

Rätt människor i samma rum

Den ensamma grundaren kan såklart också lyckas. Historien är full av exempel. Men sannolikheten är en annan, och tiden det tar är längre. När jag tittar på vilka av de bolag jag följer som kommit längst snabbast, är ett återkommande inslag att grundarna har varit aktiva i någon form av community.

Hubbar fungerar. Det har de gjort sedan Menlo Park 1975, och det är samma mekanism som driver Elhuset 2026: rätt människor i samma rum komprimerar tiden från idé till genomförande. Att de nu växer fram parallellt över hela Norden visar att vi nått den kritiska massan som krävs för att modellen ska bita.

Det här är värt att stödja, generellt, inte riktat. Av investerare som har tid att dyka in på en lunch och en kaffe. Av erfarna operatörer som kan bidra med konkreta råd till nästa kull. Av offentliga aktörer som förstår att infrastruktur inte bara är vägar och bredband, utan också mötesplatser. Av alla som bryr sig om att Norden ska producera fler globalt relevanta bolag de kommande tio åren än vi gjort de senaste tio.

Den nya generationen vill inte bygga ensam. Det är en god nyhet, och den är värd att tas på allvar.

FÖRETAGSKULTUR

Det är inte talang vi saknar i Finland – utan något viktigare

I USA finns en kultur där ambition i sig inte ifrågasätts och människor aktivt försöker hjälpa till att lösa problem, och en infrastruktur för företagsamhet.

Att bygga ett bolag låter ofta romantiskt i teorin. I praktiken är det en helt annan realitet. Det innebär att gå på gång gå rakt in i osäkerhet, fatta beslut med ofullständig information och bära ansvar för något som ännu inte existerar, samtidigt som omgivningen ofta ifrågasätter varför man ens försöker.

För mig blev det tydligt ganska tidigt: om jag ville bygga det bolag jag faktiskt såg framför mig inom medicinsk teknologi, så kunde jag inte göra det med enbart Finland som bas.

Det här är inte en kritik av Finland som land, tvärtom. Finland har enastående utbildning, teknisk kompetens och stabila institutioner. Det är en plats där det är möjligt att bygga mycket bra bolag. Jag är även otroligt tacksam för att jag kunde utveckla de tidiga idéerna för ReMinded (ett medicinteknikbolag som kommersialiserar ett salivtest för "stresshormonet"

Annika Lundström är vd för och medgrundare till det medicintekniska företaget ReMinded.

”Det som inte finns i tillräcklig utsträckning är tempo, riskaptit och en miljö där det anses rationellt, inte naivt, att försöka bygga något riktigt stort.”

kortisol) i min lilla lägenhet i Helsingfors.

Men när ambitionen är att bygga ett globalt, högteknologiskt bolag från grunden räcker det inte alltid. Det som inte finns i

tillräcklig utsträckning är tempo, riskaptit och en miljö där det anses rationellt, inte naivt, att försöka bygga något riktigt stort.

Hittade inte miljön i Finland

När jag ensam började skapa ReMinded 2023 fanns det inget team, ingen finansiering och ingen tydlig väg framåt. Det enda som fanns var en övertygelse: att stressbiologi, något som påverkar en enorm del av vår hälsa, fortfarande inte mäts på ett sätt som är kliniskt användbart.

Den miljö som företagsutvecklingen krävde hittade jag inte fullt ut i Finland.

Tidigt 2024 fick jag chansen att åka med entreprenörsprogrammet Silta till San Francisco under några månader, och det var där tempot omedelbart förändrades. Jag hade två väskor med mig, och jag har stannat kvar i USA sedan dess.

Annika Lundström pitchar sitt företag ReMinded på Frontiers by phase capital, en konferens och finansieringsrunda för hälsovård, i Nashville 2025.

På mindre än ett och ett halvt år har vi gått från en idé till ett fullt operativt team på tio personer, flera miljoner dollar i finansiering, ett eget laboratorium i New York City och en fungerande salivsensor som nu visar en cirka 94-procentig överensstämmelse med standardiserade laboratorietester av kortisol i mänsklig saliv.

Vi har etablerat ett kliniskt samarbete med Hoag Hospital i Orange County, inlett starka dialoger med både läkemedelsbolag och strategiska aktörer om vår framtid, och strävar nu efter ett godkännande av den federala livsmedels- och läkemedelsmyndigheten FDA inom mindre än ett år.

”Jag har kämpat igenom en period under 2024 då vi var några veckor ifrån att gå under finansiellt.”

Tillgång till kompetens och kapital

Resultatet kommer inte av en enskild insats, utan av ett ekosystem som möjliggör snabb upprepning av processer och tillgång till rätt kompetens och kapital.

I USA finns en kultur där ambition hyllas öppet, och människor aktivt försöker hjälpa till att lösa problem. Det finns en infrastruktur för företagsamhet: tillgång till kapital i betydligt tidigare skeden, täta nätverk mellan forskare, entreprenörer och investerare som rör sig snabbt framåt från diskussioner till beslut, samt en hög tolerans för att iterera snabbt även innan allt är perfekt.

Det betyder inte att det är enklare här, tvärtom. Konkurrensen är otroligt mycket hårdare, tempot är högre och kraven är betydligt större.

Att bygga bolag handlar inte om att ha rätt från början. Det handlar om att ha möjlighet att testa, misslyckas, justera och fortsätta, tills något faktiskt fungerar.

Hormontest på klinisk nivå

Idag bygger vi på ReMinded en plattform som gör det möjligt att mäta stresshormonet kortisol i saliv på under 15 minuter med en noggrannhet på klinisk nivå, via ett engångstest som vi har utvecklat med vårt team av toppforskare.

Detta är något som tidigare bara varit möjligt via enstaka laboratorietester. Det öppnar upp ett helt nytt sätt att förstå

effekter av medicinering och terapi inom bland annat mental hälsa, och större kliniska studier för läkemedelsutveckling kopplad till kroniska sjukdomar relaterade till stress.

Men vägen hit har ju verkligen inte varit linjär ...

Igenom en nivå av motgångar

Jag har kämpat igenom en period under 2024 då vi var några veckor ifrån att gå under finansiellt, med regulatoriska hinder som krävde en massa omtag, och perioder där allt helt enkelt inte gick vägen i teamet.

Och det är just det som krävs: att kunna fortsätta framåt genom långa perioder av ekonomisk osäkerhet, bakslag i teknologin eller innovationerna, och ett konstant ansvar för människor och kapital även när vägen känns långt ifrån självklar. Personligen har det svåraste oftast inte varit de dramatiska motgångarna, utan utdragna perioder där väldigt lite verkar hända utåt, samtidigt som hela framtiden hänger på att man ändå fortsätter röra sig framåt.

Det är den verkligheten som ofta saknas i berättelsen om entreprenörskap.

Och det är också därför jag menar att vi i Finland behöver bli mer ärliga kring vad som faktiskt krävs.

Uppmuntran av ambition krävs

Finland har alla förutsättningar att vara en stark grund för innovation. Men för att fler bolag ska ta steget hela vägen ut globalt krävs en kultur som inte bara tillåter ambition, utan aktivt uppmuntrar den.

För i slutändan handlar det inte om var du kommer ifrån.

Det handlar om var du har bäst förutsättningar att lyckas.

För mig innebar det att lämna Finland, men inte att lämna det bakom mig.

Och jag hade gjort samma val igen.

Strukturomvandling och förlorad tillväxt i Finlands ekonomi

Frågan varför den finska ekonomin klarar sig sämre än många andra ekonomier är ständigt aktuell. Genom att granska hur enskilda branscher utvecklas får man en överblick av den ekonomiska strukturomvandlingen och de industrier där våra styrkor och svagheter finns.

Den finska ekonomins svaga utveckling diskuteras i olika forum och under våren har till exempel jubileumsfonden och tankesmedjan Sitra publicerat sin rapport *Tillväxtatlas*, där ett flertal ekonomer ger synpunkter på utvecklingen i Finland. I debatten är det viktigt att ha en helhetsbild av ekonomin och de långsiktiga förändringar som sker. Bortom de ekonomiska konjunkturerna och tillfälliga avvikelserna pågår en strukturomvandling där vissa branscher växer medan andra tynar bort.

En strukturomvandling är ofta långsam, för långsam menar många, och handlar i grund och botten om förändrade produktions- och konsumtionsmönster som leder till en omallokering av arbete. I praktiken har detta betytt att tjänstesektorn växer på bekostnad av de primära näringarna och tillverkningsindustrin. Under de senaste decennierna har förhållandevis välbetalda jobb inom tillverkningsindustrin försvunnit samtidigt som det skapats nya, mer eller mindre välbetalda, jobb inom tjänstesektorn.

Många tänker spontant, och helt korrekt,

Peter Elmgren är politiker och arbetar för tillfället som finansexpert på Finansministeriet.

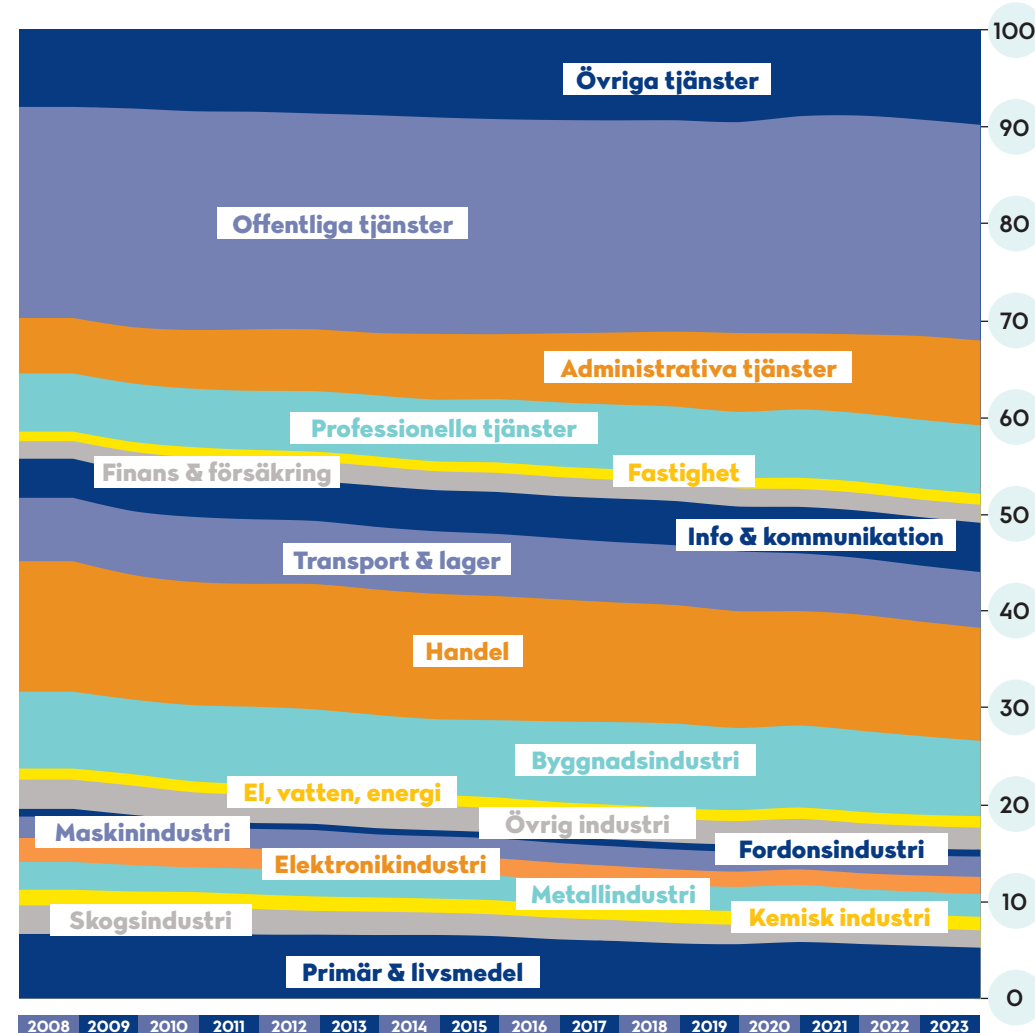
på den finska skogsindustrin, som under 2000-talet minskat sina årsverk med över 30 000, eller Nokia, som under loppet av sex år minskade antalet arbetstillfällen i Finland med 16 000. Men vilka andra stora förändringar sker i vår ekonomi och hur förhåller de sig till utvecklingen i Sverige?

Genom att granska omvandlingen på en mer detaljerad nivå kan man enkelt skapa sig en uppfattning om hur ekonomin förändras och även förstå vilken betydelse enskilda sektorer har.

Sysselsättningsandelar i förändring

Strukturella förändringar kan observeras genom att granska hur sysselsättningen i olika branscher utvecklats över tid i förhållande till den totala sysselsättningen. I jämförelsen i figur 1 har ekonomin delats

Finland Andel sysselsatta i procent

in i 19 branscher, varav sju finns inom tillverkningsindustrin.

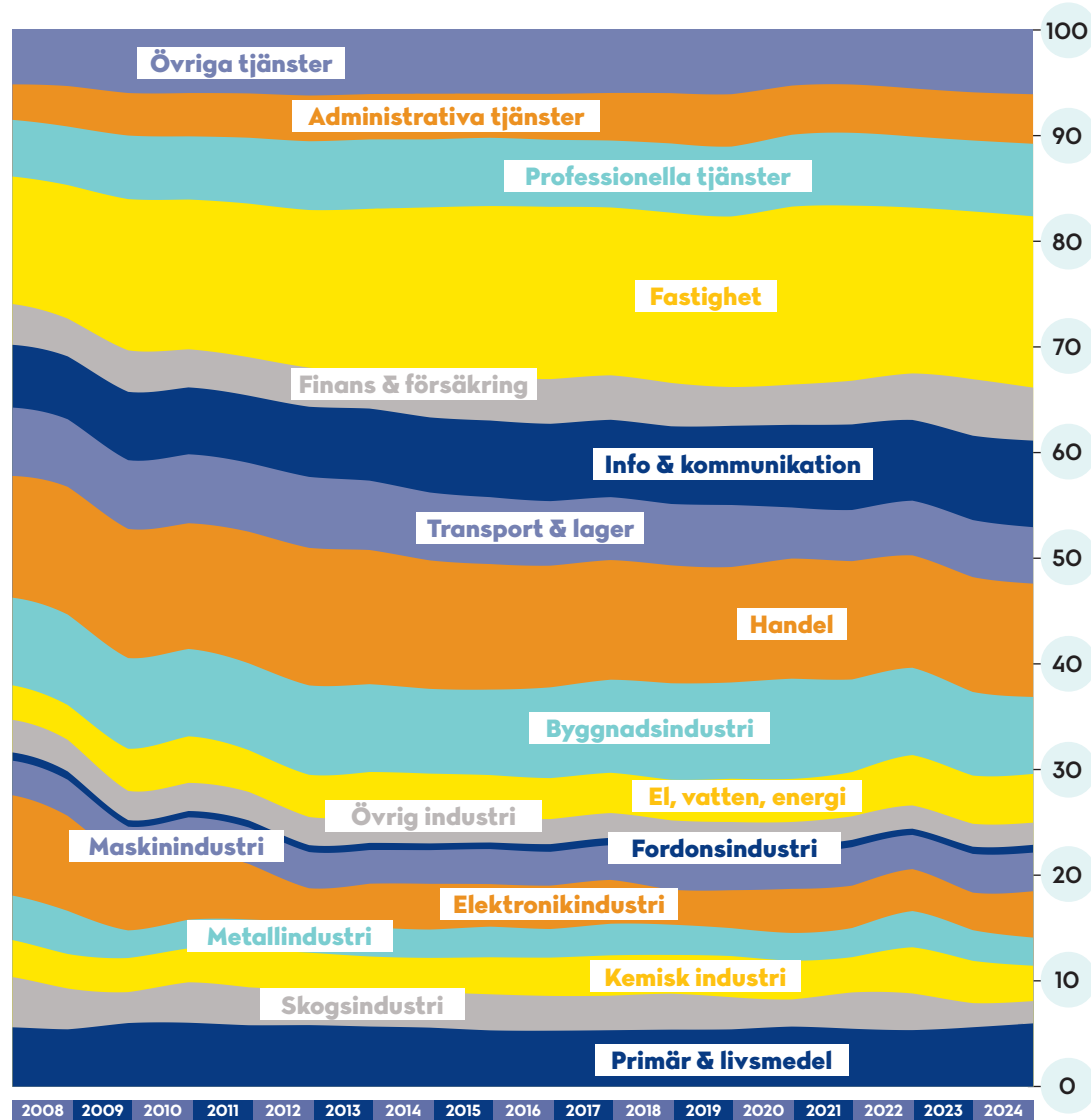
Grafen visar att andelen sysselsatta inom tillverkningsindustrin (utan livsmedelsindustrin) minskade från 16 till 12 procent under åren 2008–2023, en minskning av 66 000 arbetsplatser. Andelen minskade i samtliga sju tillverkningsindustrier (skog, kemi, metall, elektronik, maskin, fordon och annan industri). De största förändringarna skedde föga oväntat inom skogsindustrin och elektronikindustrin, medan andelen

Figur 1. Den totala sysselsättningen i Finland 2008–2023 fördelat enligt bransch. Källa: Statistikcentralen, skribentens egna beräkningar.

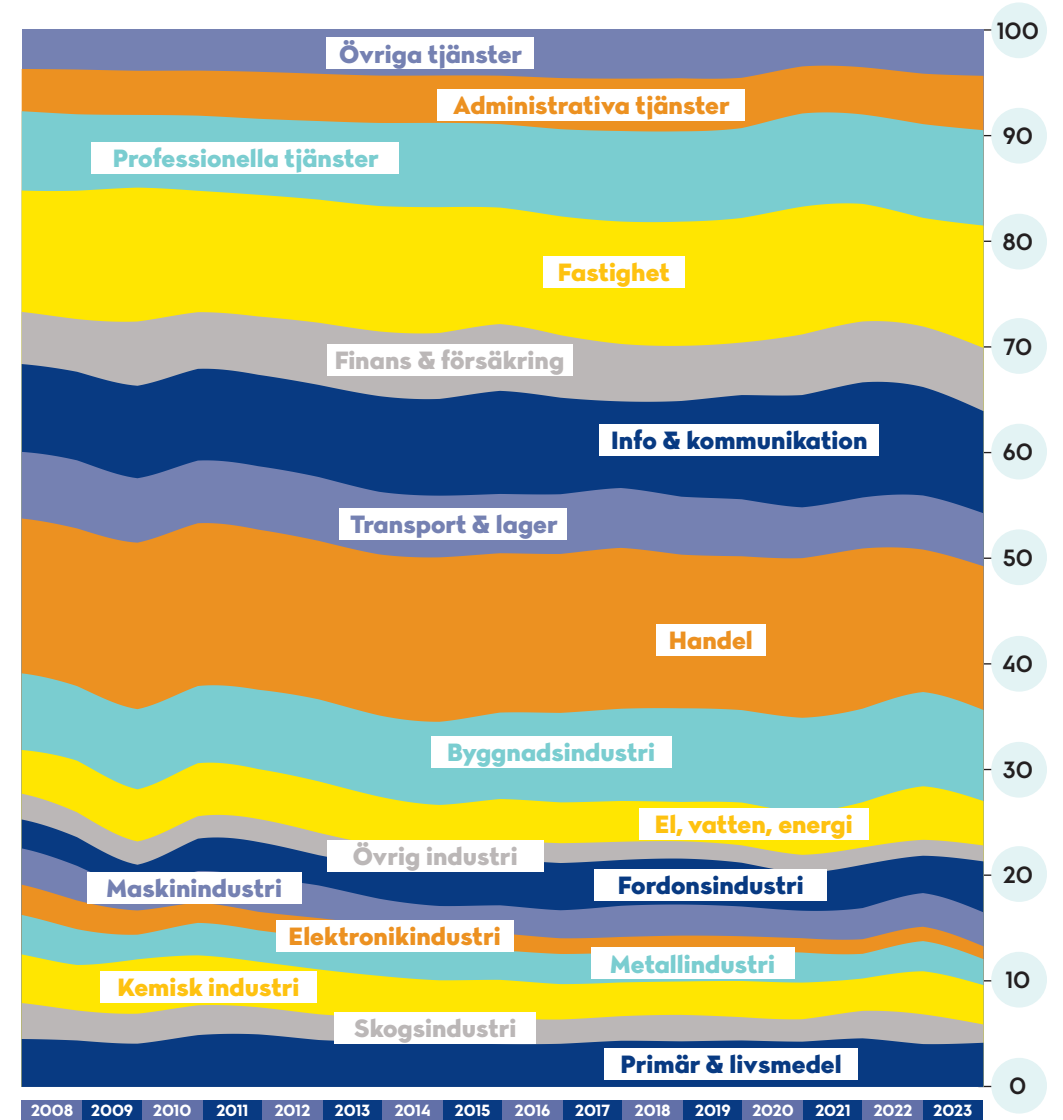
sysselsatta inom maskinindustrin minskade obetydligt.

Av tjänstebanscher krympte handeln samt transport och magasinering, medan byggnadsindustrins andel av sysselsättningen var stabil på 8 procent. Den största expansionen skedde inom administrativa tjänster där tillfälligt arbete via personal-

Finland Andel av förädlingsvärdet i procent

Sverige Andel av förädlingsvärdet i procent

uthyrning står för en viktig del av tillväxten. Andra betydande ökningarna finns inom information och kommunikation, professionella tjänster samt fastighetsbranschen.

Förädlingsvärde: Finland och Sverige

Andelen av de sysselsatta avslöjar inte direkt vilken ekonomisk betydelse en bransch har. Genom ökad produktivitet kan en sektor exempelvis stå för en större del av bnp, trots

Figur 2. Förädlingsvärde enligt bransch i Finland och Sverige 2000–2024 (2023). Källor: Statistikcentralen, Statistikmyndigheten SCB, skribentens egna beräkningar.

minskande sysselsättning, och vice versa. Genom att granska branschernas bruttoförädlingsvärde får man en hyfsat bra bild av den ekonomiska betydelsen. (Bnp erhålls genom att till bruttoförädlingsvärde tillägga

nettoskatter på produkter). Vid jämförelse av branscher över tid bör förädlingsvärde dessutom betraktas i reella termer som rensar bort prisförändringar.

Figur 2 visar hur olika branscher bidrog till det totala nominella förädlingsvärdet under åren 2000–2024. Kort sagt visar figuren i vilka branscher vårt ekonomiska välstånd skapas, med Sverige som jämförelse i den högra bilden. Sektorer där den offent-

liga sektorn är stark (offentlig förvaltning, utbildning, vård etc.) är borttagna för att göra jämförelsen enklare.

Vid första anblick är de två ekonomierna slående lika – de olika branscherna verkar relativt sett ungefär lika viktiga och ser ut att utvecklas på samma vis. Men då man tittar en stund på figuren börjar skillnaderna träda fram.

Föga överraskande finns de mest markanta

förändringarna inom skogs- och elektronikindustrin, som tillsammans år 2000 stod för hela 18 procent av förädlingsvärdet i Finland. År 2024 hade andelen sjunkit till 6 procent. Branscherna står dock i Finland fortfarande för en större del av förädlingsvärdet än i Sverige. Samtidigt är ett av Sveriges trumfkort fordonsindustrin, som dessutom har vuxit kraftigt och år 2023 stod för nästan 5 procent av Sveriges totala förädlingsvärde. I Finland är andelen under 1 procent.

Andra skillnader hittas i tjänstesektorn. Professionella tjänster, som inkluderar verksamhet inom ekonomi, juridik, vetenskap och teknik, utgör en allt större del av den svenska ekonomin medan branschen inte vuxit nämnvärt i Finland under det senaste decenniet. Skillnaden är viktig och en av de viktigaste förklaringarna till varför den finska ekonomin vuxit långsammare än i Sverige.

Läget ser aningen bättre ut för informations- och kommunikationsbranschen, som inkluderar företag som erbjuder IT- och datatjänster (även dataspel och strömnings-tjänster). Även om branschen är större i Sverige (10 procent av det nominella förädlingsvärdet år 2023) än i Finland (8 procent), har dess betydelse vuxit även i Finland. Detta är nästan lite hoppningivande för den finska ekonomin, eftersom branschen på många sätt är viktig för tillväxt.

Andra påtagliga skillnader är att handeln samt finans- och försäkringsbranschen skapar en större del av värdet i Sverige, medan primär- och livsmedelsnäringarna samt fastighetsbranschen är viktigare i Finland. Fastighetsbranschens relativa förädlingsvärde har utvecklats i motsatt riktning: dess andel har stigit till 16 procent i Finland och sjunkit till 12 procent i Sverige. Detta kan tyda på att branschen är en flaskhals i Finland, men skillnaden kan även reflekter-

”Klart är att produktivitet- en inom tjänstesektorn behöver öka för att nå ekonomisk tillväxt.”

ra till exempel metodologiska skillnader i implicita hyror som används vid beräkning av branschens förädlingsvärde.

Produktivitet i tjänstesektorn A och O

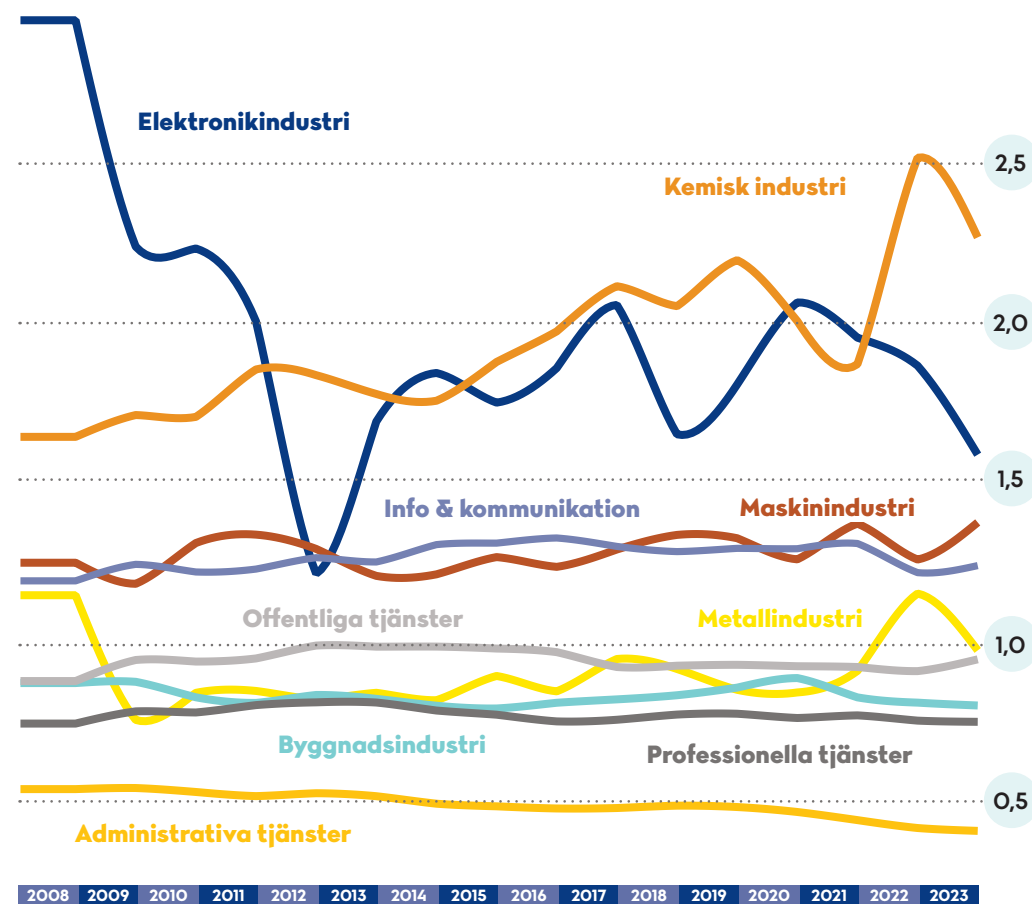
Eftersom industrier i viss mån konkurrerar om samma resurser är det rimligt att anta att resurser omallokeras till mer produktiva branscher. Detta stämmer dock inte alltid, eftersom även mycket ”produktiva” branscher kan ha hård konkurrens och tvingas ställa om sin verksamhet. Dessutom innebär en hög produktivitet att mycket kan åstadkommas med relativt knappa resurser, varför vissa branscher inte behöver växa så mycket.

Genom att lägga förädlingsvärdet hos en bransch i relation till dess andel av sysselsättningen, fås ett enkelt mått på arbetsproduktivitet. Om till exempel en bransch står för 6 procent av förädlingsvärdet men använder endast 3 procent av arbetskraften kan man säga att (arbets)produktiviteten är högre än i genomsnitt.

Figur 3 visar arbetsproduktivitet i några branscher. Kapitalintensiva tillverkningsindustrier är kända för sina höga förädlingsvärden per sysselsatt, medan tjänstesektorer tenderar att ligga längre ner i diagrammet.

Produktiviteten har dessutom, med några undantag, tenderat att öka inom tillverkningsindustrierna, medan den inom tjänstebanscher varit konstant eller sjunkande. Då tjänstesektorn samtidigt står för en allt större del av ekonomin följer att den samlade tillväxttakten dämpas.

Finland Andel av förädlingsvärdet/andel av sysselsättningen

Figur 3. Arbetsproduktivitet enligt bransch 2008–2024. Källa: Statistikcentralen, skribentens egna beräkningar.

Av tjänstebanscher uppvisar informations- och kommunikationsbranschen en förhållandevis hög produktivitet, men tyvärr verkar den inte stiga. Byggnadsindustrin visar rent av en sjunkande produktivitet, en utveckling som pågått i årtionden. Figuren belyser även problemen med branschen för professionella tjänster, vars produktivitet i stort sett legat på samma nivå i mer än ett decennium. Detta är problematiskt för hela ekonomin, eftersom stora mängder

professionella tjänster används i alla andra industrier. Detsamma gäller i viss mån även för administrativa tjänster.

Är tillväxt den enda lösningen?

Branschgranskningen visar att det på makronivå finns både styrkor och svagheter i den ekonomiska utvecklingen i Finland. Klart är att produktiviteten inom tjänstesektorn behöver öka för att nå ekonomisk tillväxt. Tillväxt i sig är ändå inte något självändamål, men underlättar särskilt för den offentliga sektorn i ett läge där det saknas förmåga att balansera de offentliga finanserna.

Hur blir man erfaren jurist om ingångsjobbet försvinner?

Det är inte någon liten del av arbetet som AI kan effektivera. Kvar blir besluten, strategin och de juridiska helhetsbedömningarna.

Den juridiska utbildningen är en av de tryggaste vägarna till arbete i Finland. Av cirka 20 000 jurister är vanligtvis färre än 500 arbetslösa och de flesta nytexaminerade jurister får jobb snart efter examen. Prognosen för arbetsmarknadens utveckling är dock något osäker.

Ebbe Finne är juris och ekonomie studerande, och styrelsemedlem och tidigare ordförande för Juris studenters förbund.

Arbetslösheten bland jurister har redan börjat stiga, delvis till följd av landets svaga ekonomi. Men problemet går djupare än så. Just nu riskerar två skilda utvecklingar att tillsammans påverka den framtida arbetsmarknaden. Användningen av artificiell intelligens förändrar själva innehållet i juristers arbete, samtidigt som staten väljer att utbilda fler jurister än tidigare. Detta kan visa sig vara en dålig kombination.

Arbetsfördelningen vänds upp och ned

AI-verktyg håller hastigt på att förändra hur juridiskt arbete utförs. Informationssökning, analys av rättsfall och dokumentgranskning, uppgifter som länge varit kärnan i juniora juristers arbete, kan idag göras snabbare och billigare av maskiner. En utförlig genomgång av ett flera hundra sidor långt avtal, som tidigare kunnat ta flera dagar, kan idag göras på minuter. En stor del av det här ar-

betet är sådant som tidigare gjorts av yngre jurister, vilket innebär att behovet av dessa roller riskerar minska i framtiden.

Det är inte någon liten del av arbetet som AI kan effektivera. Det har hävdats att cirka 80 procent av advokatbyråernas arbete består av informationssökning och -hantering, medan 20 procent består av strategisk analys och större linjedragningar.¹ Denna uppdelning kunde med användning av AI-verktyg potentiellt vändas upp och ner.

80

procent av advokatbyråernas arbete har bestått av informationssökning och -hantering, medan 20 procent bestått av strategisk analys och större linjedragningar. Denna uppdelning kan med användning av AI-verktyg potentiellt vändas upp och ner.

Kvar blir besluten, strategin och de juridiska helhetsbedömningarna. Uppgifter som i dagens läge utförs av mer erfarna jurister.

Men hur blir man erfaren jurist om ingångsjobbet försvinner? Advokatbyråernas modell bygger på att yngre jurister rekryteras, lär sig hantverket och med tiden tar större ansvar. Om behovet av trainees och associates minskar riskerar det inte bara enskilda karriärer, utan även branschens långsiktiga återväxt, eftersom färre då utvecklas till framtidens seniora jurister.

AI tillämpas i dagligt arbete

Visst bringar framstegen i teknologin även nya möjligheter. Många advokatbyråer har aktivt tagit på sig uppgiften att utveckla och integrera AI i sin verksamhet. Detta har lett till framväxten av nya områden, såsom legal tech, där ny teknologi tillämpas i det dagliga arbetet och lärs ut till juristerna. Ifall ett strukturellt bortfall av arbete sker på grund av de samma teknologiska framstegen, är

Är det billigare för staten att öka mängden intagningsplatser till ett yrke som redan håller på att bli saturerat, eller att förbättra arbetsmiljön i den överbelastade offentliga sektorn? På bilden Högsta domstolens sessionssal i Helsingfors.
Foto: MakeF, CC BY-SA 2.5

uppkomsten av denna nya nisch knappast tillräcklig eller realistisk för majoriteten av jurister. Det är inte varenda jurist som även är teknolog.

Dessutom är advokatbyråerna bara en del av helheten. De fungerar ofta som juristyrkets skyltfönster, men utgör långt ifrån majoriteten av arbetsmarknaden. Av Finlands jurister är endast omkring 2 400 advokater. Advokatbyråerna är de mest konkurrensutsatta juridiska aktörerna på marknaden, och det är just därför förändringen där syns tydligast, och sannolikt först. Samma logik gäller även utanför byråerna. In-house-jurister och andra aktörer har minst lika starka incitament att effektivisera sitt arbete. Användningen av AI i

juristyrket kommer inte att enbart beröra advokatbyråerna.

Exakt hur stor effekten av AI blir är fortfarande oklart. Juridiskt arbete som kräver klientkontakt och förtroende kommer inte att försvinna. Få klienter skulle acceptera ett sådant arbete som inte noggrant granskats av en mänsklig jurist. Det går heller inte att utesluta att utvecklingen kunde ge yngre jurister möjligheten att snabbare få ta del av mer kvalificerade uppgifter. Det är dock tydligt att effektivisering på konkurrensutsatta marknader mycket sällan leder till fler jobb.

Motsägelsefull politik

Mitt i den teknologiska utvecklingen fattas ett politiskt beslut som pekar i motsatt riktning. Inför den gemensamma ansökan till högskolor 2026 har undervisnings- och kulturministeriet beslutat att öka antalet studieplatser i juridik. Det planeras alltså att fler jurister utbildas samtidigt som efterfrågan på deras arbete riskerar att minska.

Motiveringen för beslutet är svår att förstå. Den enda sektor som tydligt lider brist på jurister är den offentliga rättskipningen, det vill säga domstolar, åklagare och andra myndigheter. Men där handlar problemet inte om tillgång till jurister, utan om arbetsvillkor. Hög arbetsbelastning och lägre löner gör sektorn mindre lockande, vilket har lett till att processerna i domstol blivit allt långsammare under de senaste åren. Den långsamma rättskipningen innebär en belastning för staten, eftersom långa processer ökar risken för dröjsmålsavgifter till brottsanklagade. Om utvecklingen fortsätter riskerar Finland även att kränka mänskliga rättigheter. Att svara på detta tryck genom att utbilda flera jurister är att åsidosätta det egentliga problemet med sektorn.

Problemen i rättskipningen blir ännu mer påtagliga när man beaktar att domstolarna

sedan 2022 har fått tilläggsfinansiering för att hantera obehandlade ärenden som hopat sig. Denna finansiering upphör 2026, vilket innebär att domstolarna från och med 2027 kommer att drabbas av nedskärningar. Domstolsverket har dessutom varnat för att dessa nedskärningar riskerar att göra arbetsbelastningen ohållbar.²

Juristyrket inför tydlig omställning

Frågan som uppstår är såklart följande: Är det billigare för staten att öka mängden intagningsplatser till ett yrke som redan håller på att bli saturerat, eller att förbättra arbetsmiljön i den överbelastade sektorn? Statens inställning visar ett godtycke för juristkåren som kommer att bli tvungen att axla ansvaret för en mer konkurrensutsatt arbetsmarknad. Även denna utveckling kommer i framtiden att främst påverka yngre jurister som inte ännu fått fotfäste på marknaden.

Juristyrket i Finland står inför en tydlig omställning. Teknologisk utveckling skapar osäkerhet om vilka arbetsuppgifter som efterfrågas i framtiden. Samtidigt utbildas fler jurister än tidigare. Det innebär inte nödvändigtvis en kris, men möjligen en arbetsmarknad där vägen in i yrket kan bli mindre direkt för nyutexaminerade jurister.

¹Center on the Legal Profession, Harvard Law School, The Impact of Artificial Intelligence on Law Firms' Business Models, 24.2.2025, Robert J. Couture, <https://clp.law.harvard.edu/knowledge-hub/insights/the-impact-of-artificial-intelligence-on-law-law-firms-business-models/>

²Domstolsverket, Kiristyyvä taloudellinen tilanne tulee näkymään tuomioistuimissa vuodesta 2027 alkaen, 23.1.2026, <https://tuomioistuinvirasto.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/juutiset/tiedotteet-ja-uuutiset-2026/kiristyyvat-tilanne-tulee-naekymaen-tuomioistuimissa-vuodesta-2027-alkaen.html>

Referenser till startupevenemanget Slush är ständigt återkommande i Startuphandboken. Enligt författarna måste man våga tänka i stor skala i stället för kortsiktig lönsamhet. Foto: Lehtikuva/Vesa Moilanen

Startupföretagande, lättare än du tror?

Introduktionen till startupvärlden balanserar mellan handbok och vision. Lokalt förankrad entreprenörsvisdom får drömmen att verka tillgänglig.

Elias Brander
studerar statsvetenskap
i Helsingfors.

Timo Ahopelto & Jyri Engeström

Startuphandboken. Tammi 2026, 312 s.
Översättning Tatu Lehtilä & Anders Nyman.

Författarna till startuphandboken har mer än tillräckligt med meriter för att kunna skriva om ämnet med auktoritet. Både **Timo Ahopelto** och **Jyri Engeström** har framgångsrika företagarbanaor bakom sig och är aktiva investerare och deltagare i den finska startupmiljön. Genom boken vill de inspirera den kommande generationen till att ge sig in på samma spår. Målgruppen är helt tydligt ungdomar. Boken är till sin

storlek kompakt och tonen är lekfull. Den är fylld med inbjudande illustrationer och tabeller, men det finns ändå hyfsade mängder kött på benen.

På den första sidan förklaras att allt man behöver göra för att bli företagare är att fylla i en blankett på patent- och registerstyrelsens webbsida, öppna ett bankkonto, och så är man igång. Läsaren tas sedan med på en resa mot framgång steg för steg. Man skall förvärva expertis, erfarenhet, komma på en bra idé, skaffa medgrundare, finansiering, första anställda, mer finansiering och till sist börsnotera sitt framgångsrika startupföretag.

De olika momenten framställs som odramatiska och logiskt på varandra följande. Kärnan i boken är praktisk handledning i hur man leder sitt företag genom resan. Ingenting framställs som extremt krångligt eller oöverkomligt. Läsaren blir inbjuden att drömma i takt med boken.

Uppmaning att drömma stort

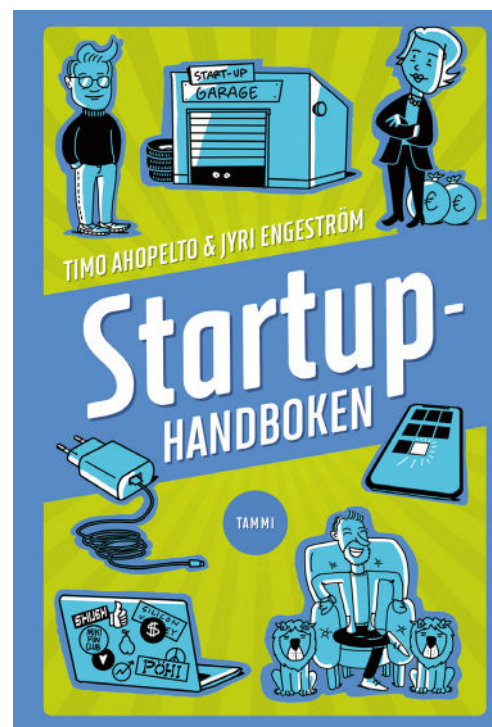
Startuphandboken är inte skriven för den som vill öppna ett framgångsrikt café och vara nöjd med det. Snarare uppmanas läsaren att drömma stort och försöka göra sitt företag till en enhörning, det vill säga ett företag med ett värde på över en miljard dollar. Författarna hävdar att ambitionsnivån inte påverkar chanserna att lyckas. Med andra ord påstås det att man har lika stor chans att lyckas med en miljardidé som med en miljonidé, och i så fall lönar det sig väl att sikta mot stjärnorna.

Det finns en kontrast mellan astronomiska ambitioner och det vardagliga som skall göra ambitionerna möjliga. Boken är på många sätt medryckande och lyckas med att få det otroliga att verka troligt. Författarnas egna erfarenheter och anekdoter används för att stöda deras lärdomar. Olika andra finska framgångsrika startupföretagares erfarenheter och öden tas också ofta upp. Budskapet är tydligt, det är möjligt för dig, som finländare, att också bli framgångsrik i startupvärlden.

Finansiering i centrala Helsingfors

En styrka i boken är dess förankring i den finska miljön. Referenser till startupevenemanget Slush är ständigt återkommande. Det förklaras att nästan all riskkapitalfinansiering i Finland befinner sig inne i centrala Helsingfors och att det därför är smart att ha sitt kontor beläget i närheten.

De tyngre delarna av startupstigen får en mera undanskyddad roll, men är inte helt

”Den som vill bli rik hänvisas till finans- eller konsultbranschen, medan startupföretagandet reserveras för dem som vill ’göra saker’.”

frånvarande. Hårt arbete, upprepade misslyckanden och skepticism från omvärlden är sådant som startupföretagaren skall vara beredd på. Den framgångsrika företagaren är den som är mest ihärdig. Inte vem som helst uppmanas att bli entreprenör. Den som vill bli rik hänvisas till finans- eller konsultbranschen, medan startupföretagandet reserveras för dem som vill ”göra saker”. Distinktionen låter lockande men är kanske

inte så meningsfull, vilken ung person vill inte skapa och agera?

Tyngd på att främja startupkulturen

Boken är aningen mer än bara en neutral handbok om företagande. Det handlar också om att på ett bredare plan uppmuntra startupkultur i Finland. En elektronisk version av boken har delats ut gratis till många gymnasiestudenterna. Aalto-universitet har en gratis nätkurs baserad på boken. Med andra ord har stor institutionell tyngd lagts på att främja bokprojektet och dess idéer. Den är alltså en del av ett större projekt att uppmuntra den finska startupkulturen.

I ett kort sista kapitel får vi lite mer insikt i hur författarna ser på startupkulturens roll och möjligheter i den finska och europeiska kontexten. Det konstateras att Finland ligger långt bakom sina grannar i Europa och att Europa i sin tur ligger långt efter USA. Men författarna tror ändå på en ljus framtid på den finska startupfronten. Det största hindret anses vara ”attityd”, man måste våga tänka i stor skala, istället för att som finska börsbolag bara tänka på kortsiktig lönsamhet. Det återstår att se huruvida startups kan vara en tillväxtmotor för Finland, men boken bidrar definitivt till den positiva attityd de efterlyser.

Entusiastisk och lekfull ton

Startuphandboken är inte lika välskriven som den är välproducerad. En entusiastisk och lekfull ton gör att boken är medryckande och trevlig att bläddra igenom. Trots det är detta knappast en bok som alla finska gymnasiestudenterna behöver läsa. Väldigt få av läsarna kommer någonsin att stå inför en situation där man funderar på hur man skall börsnotera sitt bolag. För den unga, aspirerande entreprenören kan den dock fungera som inspirationskälla.

Ekonomiska Samfundet i Finland r.f.

Ekonomiska Samfundets syfte är att vidga och underhålla intresset för den ekonomiska vetenskapen och att arbeta för tillämpningen av den i det ekonomiska livet. Samfundet är ett forum för ekonomisk debatt och verksamheten är koncentrerad kring medlemsmöten och seminarier samt den egna tidskriften. Samfundet grundades i Helsingfors 1894.

Ekonomiska Samfundet välkomnar nya medlemmar. För mer information och ansökningsformulär se www.ekonomiskasamfundet.fi.

Styrelsen 2026

Alex Seitsamo (ordf.), Richard Brander, Ria Fazer, Helleke Heikkinen, Fredrik von Knorring, Mikael Kosk, Maria Östergård Kälde, Ronnie Söderman, Peter Stenvall.

Verksamhetskoordinator

Robbie Nylund
sekreterare@ekonomiskasamfundet.fi

Ekonomiska samfundets tidskrift publicerar artiklar och översikter om aktuell ekonomisk politik och forskning samt om näringslivet. Vetenskapliga och populärvetenskapliga bidrag, debattinlägg och bokrecensioner ingår. Nya och tidigare nummer finns avgiftsfritt att läsa på www.ekonomiskasamfundet.fi/tidskriften. Tidskriften finns också som e-tidning på adressen e-tidning.ekonomiskasamfundet.fi samt i applikationen HBL365.

Intrigerade skribenter kan ta kontakt med chefredaktören Mikael Kosk på e-postadressen mikael.kosk@gmail.com för närmare information och för att presentera artikelidéer.

Foto: Cata Portin

Högklassig ekonomisk debatt sedan 1894

■ Ekonomiska samfundet i Finland

välkomnar alla med intresse för diskussion kring ekonomiska frågor. Vi erbjuder våra medlemmar bland annat medlemsmöten med sakkunniga talare, diskussion och mingel. Samfundet ger ut en tidskrift med ekonomisk analys och debatt.

■ **Är du intresserad** av att bli medlem eller ge medlemskap i gåva till någon annan? Ett elektroniskt formulär för medlemsansökan finns på www.ekonomiskasamfundet.fi.

■ **Medlemsavgiften** i Ekonomiska samfundet är 40 euro och för

studerande 15 euro per år. För att bli ständig medlem betalar man en engångsavgift på 300 euro.

■ Ekonomiska samfundets tidskrift

är fritt tillgänglig som e-tidning på e-tidning.ekonomiskasamfundet.fi

”Som medlem har jag fått njuta av högtintressanta diskussioner som belyst ekonomiska frågor ur flera färska perspektiv. Många av dem har på ett behagligt sätt tänjt min hjärna lite.”

Reidar Wasenius, ordförande 2021–2024

EKONOMISKA SAMFUNDETS TIDSKRIFT
– den enda svenskspråkiga ekonomitidskriften i euroområdet